Γε
ΠΑΠ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΙΩΝ
ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 47.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡ 3422
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

Η ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ

(ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ

2706

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
1918

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

3472

῾Ο Σύλλογος τῶν Δωδεκανησίων παρακολουθῶν ἀγρύπνως τὴν τύχην τῆς πατρίδος του, ἀναδημοσιεύει τὸ μόλις πρό τινος ἐν ᾿Αγγλίᾳ δημοσιευθὲν καὶ ἤδη τελείως ἐξαντληθὲν παρὸν ἔργον, τινὰς τῶν γνωμῶν τοῦ ὁποίου καὶ δεόντως συμπληροῖ, γνωρίζων εἴπερ τις καὶ ἄλλος τὰ κατὰ τὴν Δωδεκάνησον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡ 3472
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΙΔΕΡΙΔΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΣ

Εἶνε ἀνάγκη χάριν τοῦ σκοποῦ διὰ τὸν ὁποῖον ἐκδίδεται τὸ παρὸν τεῦχος νὰ παραθέσω εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἀπόσπασμά τι ἐκ τοῦ λόγου τοῦ κ. Λόϋδ Τζῶρτζ τῆς 5ης Ἰανουαρίου, ὁ ὁποῖος ἐπεκροτήθη ὑφ' ὅλων τῶν κομμάτων ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἀποικίαις καθὼς καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Κλεμανσώ, καὶ ὁ ὁποῖος διὰ ταῦτα δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐνσωματῶν τὰς διεθνεῖς ἀρχὰς τοῦ Βρεττανικοῦ καὶ τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους.

Ὁ Ἄγγλος Πρωθυπουργὸς εἶπε τότε:

«Ἰσότης δικαιωμάτων μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, μικρῶν ὅσῳ καὶ μεγάλων, ἀποτελεῖ μίαν τῶν θεμελιωδῶν ἐκείνων βάσεων τὰς ὁποίας ἡ χώρα αὕτη [ἡ Ἀγγλία] καὶ οἱ Σύμμαχοί της μάχονται, ὅπως ἐγκαθιδρύσουν εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον... Φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς διακυβερνήσεως τῶν λαῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς συγκαταθέσεως τῶν κυβερνωμένων πρέπει ν' ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν πάσης ἐδαφικῆς διευθετήσεως... Δέον νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐδαφικὴ διευθέτησις βασιζομένη ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τῶν λαῶν τοῦ νὰ διαθέτουν ἐλευθέρως τὰ καθ' ἑαυτοὺς ἢ τῆς συγκαταθέσεως τῶν κυβερνωμένων... Ἡ πλήρης ἀποχώρησις τῶν ξενικῶν στρατευμάτων ἀποτελεῖ θεμελιώδη ὅρον μονίμου εἰρήνης.»

Θὰ παραθέσω ἐπίσης καὶ ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Διαγγέλματος τοῦ Προέδρου Οὐΐλσωνος πρὸς τὸ Κογκρέσσον τῆς 9ης Ἰανουαρίου, τὸ ὁποῖον ἐξ ἴσου ἔτυχε γενικῆς ἐπιδοκιμασίας: —

«***Ἡ ἡμέρα***», εἶπεν ὁ Πρόεδρος, «***τῶν κατακτήσεων καὶ μεγεθύνσεων παρῆλθε πλέον ... Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζητοῦμεν εἶνε ὅπως ἐξασφαλισθῇ πᾶν ἔθνος, ποθοῦν νὰ ζήσῃ ἀνεξάρτητον καὶ ἐλεύθερον νὰ κανονίσῃ τὸ ἴδιον τοὺς ἑαυτοῦ θεσμούς, καὶ νὰ ἀσφαλισθῇ εἰς αὐτὸ δικαιο-***

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

σύνη καὶ ἀμερόληπτος συμπεριφορὰ ἐκ μέρους τῶν ἄλλων ἐν τῷ κόσμῳ λαῶν, κατὰ πάσης βίας καὶ ἐγωϊστικῆς προσβολῆς... Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀντιλαμβανόμεθα σαφέστατα ὅτι, ἂν μὴ ἀποδώσωμεν εἰς ἄλλους δικαιοσύνην, οὐδὲ ἡμεῖς θὰ τύχωμεν τοιαύτης.»

Παρατηρῶ ὅτι αἱ εὐγενεῖς αὗται ἀρχαί, τῶν ὁποίων εἶνε καταφανὴς ἡ εἰλικρίνεια, θὰ τιμηθῶσιν ὑπὸ τοῦ κόσμου ἐν ὅλῃ των τῇ ἀξίᾳ, ἐὰν καὶ ὁπόταν ἐφαρμοσθῶσιν ἐν συγκεκριμένῃ τινὶ περιστάσει, εἰς ἣν ἐνδείκνυται Συμμαχικὴ ἐνέργεια. Ὑφίσταται ἐπὶ τοῦ παρόντος τοιαύτη περίπτωσις; Βεβαίως ὑφίσταται ἐν τῷ ζητήματι τῆς Ἑλληνικῆς Δωδεκανήσου, τῆς ἤδη κατεχομένης ὑπὸ τῆς Ἰταλίας.

Καλὸν εἶνε ν' ἀνασκοπήσωμεν ἐνταῦθα διὰ βραχέων τὴν ἱστορίαν τῆς κατοχῆς ταύτης.

Κατὰ μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1912 Ἰταλικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἀμέλιο (Ameglio) ἀπεβιβάσθη εἰς Ρόδον, τὴν μεγίστην τῶν νήσων τοῦ Δωδεκανησιακοῦ συμπλέγματος, ὅπου ἡ Τουρκικὴ φρουρὰ εἶχε καταφύγει εἰς ὀχυράν τινα θέσιν ἐπὶ τῆς κλιτύος βουνοῦ τινος καλουμένου Ψίνθος. Ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ὑπεδέχθη συμπαθέστατα τὸν Ἰταλικὸν στρατόν, διὰ τῶν ὁδηγῶν δὲ τοὺς ὁποίους παρέσχεν εἰς τὸν στρατηγὸν Ἀμέλιο κατέστησεν εἰς τοῦτον δυνατὴν τὴν ταχεῖαν κατατρόπωσιν τῶν Τούρκων καὶ δὴ ἄνευ οὐδεμιᾶς Ἰταλικῆς ἀπωλείας. Ταυτοχρόνως κατελήφθησαν καὶ αἱ ἄλλαι Ἑλληνικαὶ νῆσοι τοῦ συμπλέγματος. Τούτου γενομένου, ὁ Ναύαρχος Amero d' Aste Stella καὶ ὁ Ναύαρχος Presbytero ἐξέδωκαν δύο προκηρύξεις πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν πληθυσμὸν τῶν νήσων, συντεταγμένας εἰς φιλόφρον ὕφος, διὰ τῶν ὁποίων διεβεβαίουν γενναιοφρόνως τοὺς νησιώτας, ὅτι ἦλθον ὡς ἐλευθερωταί των, τὰς διαβεβαιώσεις των δὲ ταύτας ἐπεκύρωσε καὶ ὁ στρατηγὸς Ἀμέλιο. Βασιζόμενοι ἐπὶ τῶν προκηρύξεων τούτων οἱ νησιῶται τοῦ Ἀνατολικοῦ Αἰγαίου ἀπέστειλαν πληρεξουσίους εἰς συνδιάσκεψίν τινα ἐν Πάτμῳ συγκληθεῖσαν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὀργανώσεως Παννησιωτικῆς Ἑνώσεως· αἰφνιδίως ὅμως αἱ συμπάθειαι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τοῦ Στρατηγοῦ ἐξητμίσθησαν καὶ ἡ συνδιάσκεψις διελύθη ὡς μωρὰ καὶ παράφρων ἐπιχείρησις.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης πολιτικὴ καταπλήσσουσα ἐτηρήθη ἀπέναντι τῶν νησιωτῶν. Τακτικοὶ διωγμοὶ ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν ὑπὸ τοῦ Στρατηγοῦ, τοιοῦτοι, οἵους εἶνε ζήτημα, ἐὰν ἐδοκίμασαν ἀπὸ μέρους τῶν Αὐστριακῶν οἱ ἀλύτρωτοι συμπατριῶταί του. Πᾶσα διαδήλωσις ἢ ἔκφρασις τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος τῶν νησιωτῶν ἀπηγορεύθη αὐστηρῶς. Πάντες οἱ πρόκριτοι, πρὸς οὓς ὁ πληθυσμὸς ἀπέβλεπε πρὸς καθοδήγησίν του, ἀπηλάθησαν. Εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια ἀπηγορεύθη βαθμηδὸν πᾶσα προσέγγισις εἰς τὰς νήσους, καίτοι ταῦτα ἀπετέλουν τὰ κύρια μέσα τῆς μεταξὺ τῶν νήσων ἐπικοινωνίας. Ἐὰν ἐνθυμῶμαι καλῶς, καὶ εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας, ἀπὸ τὰς ὁποίας καὶ μόνας ἀναμένει ὁ πληθυσμὸς τὴν διαφώτισίν του καὶ τὰς παντὸς εἴδους πληροφορίας του, ἀπηγορεύθη ἡ εἰσαγωγὴ καὶ κυκλοφορία ἀνὰ τὰς νήσους. Αἱ τελωνειακαὶ εἰσπράξεις τῶν 11 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν εἰσήχθησαν εἰς Ἰταλικὰ ταμεῖα, καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν σχολείων καὶ τῶν ἄλλων κοινοτικῶν ἀναγκῶν ἐδόθησαν μόνον ὀλίγα τινὰ ψιχία. Εἰς οὐδένα ξένον ἐπετρέπετο νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς νήσους, ἡ δὲ εἰς αὐτὰς ἀπόβασις κατέστη δύσκολος καὶ δι' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἰθαγενεῖς, ἐπανακάμπτοντας εἰς τὰς ἑστίας των ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς [1]).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ταῦτα πάντα γνωρίζω ἐκ προσωπικῆς πείρας. Ἐπιθυμῶν νὰ μελετήσω τὴν ἐπιτόπιον διάλεκτον, ἐκανόνισα μετ'

Σημ. Σ. Δ. [1]) Οἱ διωγμοὶ ἐξακολουθοῦσι μέχρι σήμερον (Σεπτέμβριος 1918) ἀδιάκοποι. Ἡ ἐπικοινωνία τῶν νήσων μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν εἰς αὐτὴν προσφυγόντων Δωδεκανησίων καὶ τἀνάπαλιν ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα, ἡ δὲ λόγῳ τῆς πείνης καὶ τῶν πιέσεων ἀθρόα ἔξοδος τῶν Δωδεκανησίων καὶ ὁ ἀποκλεισμὸς τῶν ἐκτὸς τῆς Δωδεκανήσου νησιωτῶν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἑστίας των ὑπερεπλήρωσαν τὰς πέριξ ἐλευθέρας νήσους καὶ τὸν Πειραιᾶ πολλῶν χιλιάδων Δωδεκανησίων, ῥακενδύτων καὶ δυστυχῶν. Τινὲς τῶν ἐκ τῆς Δωδεκανήσου προσφύγων ἀποθνήσκουσιν ἕνεκα πείνης ἅμα τῇ ἀποβιβάσει των, ἄλλοι δὲ κατὰ τὸν πλοῦν· οὐκ ὀλίγαι δὲ δεκάδες θανάτων ἐκ πείνης ἐσημειώθησαν εἰς ἑκάστην τῶν Ἰταλοκρατουμένων Νήσων.

ἀξιοτίμου τινὸς κυρίου ἐκ Ῥόδου, ὅστις εἶνε καὶ μέγας εὐεργέτης τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος του, νὰ τὸν συναντήσω ἐν Ῥόδῳ καὶ νὰ περιέλθω μαζί του τὰ χωρία· καίτοι ὅμως ἤμην ἐφωδιασμένος δι' εἰδικῆς συστάσεως παρὰ Ἰταλοῦ Προξένου, μὲ ἠμπόδισαν εἰς τὸ Brindisi νὰ προχωρήσω, ἐκωλύθη δ' ἐπίσης καὶ ὁ φίλος μου ἀπὸ τοῦ νὰ μεταβῇ εἰς τὸν συμπεφωνημένον προορισμόν. Προφανῶς δὲν εἶχε κάμμίαν σημασίαν διὰ τὰς Ἰταλικὰς ἀρχὰς ἡ λεπτομέρεια ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος ἦτο εὐεργέτης τῆς νήσου. Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν καὶ ὁ Δρ. Δίλλων, ὁ διαπρεπὴς ἀνταποκριτὴς τοῦ «Ἡμερ. Τηλεγράφου» τοῦ Λονδίνου, εὑρέθη πρὸ ὁμοίας ἀπαγορεύσεως.

Ὁποίου εἴδους κατάστασις ἐπικρατεῖ ἔκτοτε, δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω καλῶς. Φοβοῦμαι ὅμως ὅτι δὲν ἐσημειώθη πραγματικὴ βελτίωσις, ἐὰν ἐσημειώθη καὶ καθόλου τοιαύτη, διότι κατὰ τοὺς τελευταίους δύο ἢ τρεῖς μῆνας νέα διαταγὴ ἀπελύθη ἀπαγορεύουσα εἰς τοὺς Δωδεκανησίους τοὺς διαμένοντας ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τὴν ἐπάνοδον οἴκαδε καὶ ἐπιβεβαιοῦσα ἐκ νέου τὸν ἀποκλεισμὸν ἐκείνων ὅσοι, καίπερ ἔχοντες τὴν διαμονήν των ἐν ταῖς Δωδεκανήσοις, εἶχον προγενεστέρως ἀπελαθῇ.

Πιστεύω ὅτι ἡ ἀπότομος αὕτη μεταβολὴ στάσεως ἀπέναντι τῶν νησιωτῶν ἐνεπνεύσθη κατὰ πρῶτον λόγον ὑπὸ τῆς Αὐστριακῆς πολιτικῆς καὶ ἐπιδράσεως. Ἀκολούθως ὅμως ἡ τήρησις τῆς πολιτικῆς ταύτης ὠφείλετο εἰς ἀξιοθρήνητον πνεῦμα φιλοδοξίας, τὸ ὁποῖον ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν διατήρησιν τῶν νήσων ὡς κατακτήσεως. Ὁ ἰσχυρισμός μου οὗτος δὲν πρέπει νὰ θίξῃ κἀνένα, ἀφοῦ τὸ γεγονὸς τοῦτο προκύπτει ψηλαφητὸν ἐκ τοῦ 8ου ἄρθρου τῆς μυστικῆς συνθήκης τῶν Συμμάχων μετὰ τῆς Ἰταλίας τῆς χρονολογουμένης ἀπὸ 26ης Ἀπριλίου 1915. Τὸ ἄρθρον τοῦτο λέγει τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ἰταλία θὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν ὁριστικὴν αὐτῆς κατοχὴν καὶ κτῆσιν πάσας τὰς νήσους τοῦ Δωδεκανησιακοῦ συμπλέγματος τὰς καταληφθείσας καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος διακατεχομένας ὑπ' αὐτῆς». («Italy shall obtain possession of all the islands

of the Dodecanesos at present occupied by her»).

Ἡ φιλοδοξία ὅμως αὕτη ἀντιφέρεται πρὸς τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν ἐθνικότητα τῶν νησιωτῶν, δὲν δύναται δὲ πιθανώτατα νὰ στηριχθῇ καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ χωρὶς νὰ γελοιοποιήσουν οἱ Σύμμαχοι τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀρχὰς—τὰς ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος κειμένου παρατεθείσας—ἀρχάς, εἰς τὰς ὁποίας—κατὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ Προέδρου Οὐΐλσωνος—«πάντες οἱ ἐν τῷ κόσμῳ λαοὶ εἶνε συμβαλλόμενα μέρη». Ἡ Ἰταλία αὐτὴ ἔχει ἐπισήμως δεσμευθῇ διὰ τῶν ἀρχῶν τούτων, ἀφοῦ ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ της ἐν Βερσαλλίαις κατὰ τὴν πρόσφατον Διάσκεψιν τῶν Συμμάχων, οἵτινες διὰ τοῦ ἀνακοινωθέντος αὐτῶν τῆς 3ης Φεβρουαρίου διεκήρυξαν ὅτι «εἶνε συνηνωμένοι ψυχῇ καὶ θελήσει» καὶ ὅτι τὴν τοιαύτην συνένωσίν των ἐδημιούργησεν «ἡ φανερὰ αὐτῶν ἀπόφασις ὅπως ὑπεραμυνθοῦν τοῦ πολιτισμοῦ κατ' ἀσυνειδήτου καὶ κτηνώδους ἀποπείρας πρὸς ἐπικράτησιν». Αὐτὸς ὁ Ἰταλὸς πρωθυπουργὸς κ. Ὀρλάνδο ἀπαντῶν τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου πρὸς τὸν κόμητα φὸν Κζερνὶν εἶπεν ἐν τῷ Ἰταλικῷ Κοινοβουλίῳ τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἄποψις ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸ πολίτευμα (régime) τῶν λαῶν τῶν ὑποτεταγμένων εἰς Κράτη πρὸς ἃ ἡ ἐθνική των συνείδησις δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμολογήσῃ πίστιν, δὲν ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν καὶ τῶν Γερμανῶν, οἱ ὁποῖοι ἀπήντησαν ὅτι ζητήματα οἷα τὰ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν πόθων καὶ τὸ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης δὲν ἔπρεπε νὰ θίγωνται ἀπὸ τῆς διεθνοῦς των ἀπόψεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐσωτερικῆς ἀπόψεως, τῆς ἐνδιαφερούσης ἑκάστην χώραν. Τὸ τοιοῦτον ὅμως ἀποτελεῖ φαῦλον σόφισμα. Διότι θὰ ἐσήμαινεν ἐπάνοδον εἰς τὸ *καθεστὼς* (status quo), ὅπερ θὰ ἦτο τὸ βαρύτερον ἱστορικὸν παράπτωμα». Βεβαίως ἡ Ἰταλία δὲν ἠδύνατο νὰ καταγγέλλῃ τὴν ἀδικίαν τῶν ἄλλων καὶ ταυτοχρόνως νὰ ὑποθάλπῃ τὴν φιλοδοξίαν νὰ συμπεριφερθῇ ἡ ἰδία πρὸς τοὺς ἄλλους ἀδίκως. Πρέπει νὰ συμφωνῇ εἰς ὅ,τι ὁ Πρόεδρος Οὐΐλσων εἶπεν, ὅτι δηλαδὴ «ἂν μὴ ἀποδώσωμεν εἰς ἄλλους δικαιοσύνην, οὐδὲ ἡμεῖς θὰ τύχωμεν τοιαύτης».

Τὸ ὅτι ὑπάρχει συνθήκη ἐκχωροῦσα τὰς νήσους εἰς τὴν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἰταλίαν εἶνε τώρα ἄσχετον ζήτημα: αἱ μυστικαὶ συνθῆκαι αἱ διαθέτουσαι τὰ ἔθνη ὡς ἀποσκευὰς εἶνε πλέον κοινῇ συγκαταθέσει ἄκυροι. Ὁ Πρόεδρος Οὐΐλσων ὥρισεν ὅτι «Τῆς εἰρήνης ἡ προοδευτικὴ ἐξέλιξις δὲν θὰ συνεπάγηται τοῦ λοιποῦ, ἀλλ' οὐδὲ θὰ ἐπιτρέπῃ μυστικὰς συνεννοήσεις οἱασδήποτε φύσεως», καὶ ὅτι «Παρῆλθον πλέον αἱ ἡμέραι καθ' ἃς ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων συνήπτοντο μυστικὰ συμβόλαια ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα». Τὸ δὲ Συμμαχικὸν ἀνακοινωθὲν τῆς 3ης Φεβρουαρίου τοῦ ὁποίου καὶ ἡ Ἰταλία συμμετέσχε, ρητῶς καὶ κατηγορηματικῶς ἀποκηρύττει «οἱαδήποτε ἀπόκρυφα σχέδια».

Ἐφαρμόζων τὰς ἀρχὰς τῶν Συμμάχων ἐπὶ συγκεκριμένων περιπτώσεων ὁ Ἄγγλος πρωθυπουργὸς κ. Λόϋδ Τζῶρτζ εἶπεν ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ τῆς 5ης Ἰανουαρίου — καὶ αἱ λέξεις αὐτοῦ ἠκούσθησαν μετὰ γενικῆς χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως — τάδε: «Ἐννοοῦμεν νὰ παραστατήσωμεν καὶ ὑποστηρίξωμεν μέχρι θανάτου τὴν Γαλλικὴν Δημοκρατίαν ἐν τῇ ἀπαιτήσει αὐτῆς, ὅπως ἀναθεωρηθῇ τὸ μέγα ἀδίκημα τὸ διαπραχθὲν κατὰ τὸ 1871, ὁπότε, ἄνευ οὐδεμιᾶς προσοχῆς πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πληθυσμοῦ, δύο Γαλλικαὶ ἐπαρχίαι ἀπεσχίσθησαν ἐκ τῆς Γαλλίας προσαρτηθεῖσαι εἰς τὴν Γερμανικὴν Αὐτοκρατορίαν... Θεωροῦμεν ἐπίσης ζωτικὰς τὰς ἀξιώσεις τῶν Ἰταλῶν πρὸς ἕνωσιν μετὰ τῶν ὁμοφύλων καὶ ὁμογλώσσων αὐτοῖς πληθυσμῶν... Ἐννοοῦμεν ὡσαύτως νὰ ἐπιμείνωμεν ὅπως ἀποδοθῇ δικαιοσύνη εἰς τοὺς Ρουμανικοὺς τὸ γένος καὶ τὴν γλῶσσαν πληθυσμοὺς ἐν τοῖς νομίμοις αὐτῶν πόθοις» Ὅμοια δὲ αἰσθήματα συμπαθείας ἐξεδηλώθησαν καὶ ὑπὲρ τῶν Σέρβων καὶ τῶν Μαυροβουνίων.

Ὁ δὲ Πρόεδρος Οὐΐλσων ἐν τῷ διαγγέλματι αὐτοῦ εἶπε: «Τὸ Βέλγιον πρέπει νὰ ἐκκενωθῇ χωρὶς νὰ γίνῃ κἀμμία ἀπόπειρα πρὸς περιορισμὸν τῶν κυριαρχικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων, ὧν ἀπολαύει ἀπὸ κοινοῦ μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων ἐλευθέρων ἐθνῶν. Οὐδεμία ἄλλη πρᾶξις θὰ συντελέσῃ εἰς τὸ ν' ἀποκατασταθῇ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἡ ἐμπιστοσύνη ἐπὶ τοὺς νόμους οὓς αὐτὰ ταῦτα ἔθηκαν καὶ καθώρισαν διὰ τὰς με-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ταξὺ ἀλλήλων σχέσεις. Ἄνευ τῆς θεραπευτικῆς ταύτης ἐπεμβάσεως, τὸ ὅλον οἰκοδόμημα καὶ τὸ κῦρος τοῦ διεθνοῦς δικαίου θὰ ὦσι διὰ παντὸς παραβεβλαμμένα καὶ μειωμένα . . . Τὸ ἀδίκημα τὸ διαπραχθὲν κατὰ τῆς Γαλλίας ὑπὸ τῆς Πρωσσίας ἐν τῷ ζητήματι τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης καὶ τὸ ὁποῖον ἐκράτησεν ἀσταθῆ τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου ἐπὶ ὁλόκληρον σχεδὸν πεντηκονταετίαν, δέον νὰ ἐπανορθωθῇ, ἵνα ἐξασφαλισθῇ εἰρήνη ἐν τῷ συμφέροντι πάντων. . . Δέον ἐπίσης νὰ γίνῃ ἀναχάραξις τῶν συνόρων τῆς Ἰταλίας ἐπὶ τῶν εὐκρινῶς ὑποκειμένων ἐθνολογικῶν βάσεων. . . Καὶ εἰς τὰς ἐθνικότητας τὰς ἤδη τελούσας ὑπὸ Τουρκικὴν διοίκησιν ν' ἀσφαλισθῇ ἀπολύτως ἀνενόχλητος εὐκαιρία αὐτονόμου ἀναπτύξεως».

Φρονῶ ὅτι εἰς τὴν ἀπαίτησιν περὶ ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τῆς ξένης κυριαρχίας, ἧς τόσον δικαίως ὑπεραμύνονται ὁ κ. Λόϋδ Τζῶρτζ καὶ ὁ Ἀμερικανὸς Πρόεδρος, οἱ Δωδεκανήσιοι ἔχουσι κάθε δικαίωμα νὰ συμπεριληφθῶσιν. Οἱ τίτλοι των εἶνε τόσον ἔγκυροι ὅσον καὶ οἱασδήποτε ἄλλης ἐθνότητος, ἀφοῦ ὁ πληθυσμὸς τῶν νήσων εἶνε τοὐλάχιστον τόσον ὁμοιογενὴς ὅσον καὶ ὁπουδήποτε ἀλλαχοῦ. Εἰς τὰς ἕνδεκα ἐκ τῶν δώδεκα νήσων ὁ πληθυσμὸς εἶνε ἀμιγῶς Ἑλληνικὸς μέχρι τοῦ τελευταίου κατοίκου, μόνον δὲ εἰς τὴν Ῥόδον ὑφίσταται ἀνάμικτόν τι στοιχεῖον Τούρκων καὶ Ἑβραίων [2]). Ἀλλὰ καὶ

Σημ. Σ. Δ. [2])

Ὁ Πληθυσμὸς τῆς Δωδεκανήσου κατὰ τὸ 1912 ἦτο ὁ ἑπόμενος:

Νῆσοι	*Ἕλληνες*	*Τοῦρκοι*	*Ἰουδαῖοι*
Πάτμος	3,700	—	—
Λέρος	6,924	—	—
Κάλυμνος	20,855	—	—
Κῶς	14 550	—	—
Νίσυρος	6.599	—	—
Αστυπάλαια	2 000	—	—
Τῆλος	1,850	—	—
Σύμη	19,539	--	—
Χάλκη	3.740	—	—
Κάρπαθος	9,527	—	—
Κάσσος	6,700	—	—
Ῥόδος	37,777	4,854	2,445

ὅρα J. Stephanopoli «Les îles de l'Egée, leur privilèges, 1912 p. 147.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐκεῖ ἀκόμη, σύμφωνα πρὸς αὐτὰς τὰς Ἰταλικὰς στατιστικὰς τὰς ἐκδοθείσας τῷ 1912, εὐθὺς μετὰ τὴν κατοχήν, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ τονισθῇ ἡ ὕπαρξις τοῦ ξενικοῦ τούτου στοιχείου, ἡ ἀναλογία ἦτο εἷς ξένος ἔναντι δύο καὶ πλέον Ἑλλήνων. Ἡ ἀναλογία ἐνδεχόμενον νὰ εἶνε κάπως διάφορος ἐπὶ τοῦ παρόντος, διότι ἔκτοτε τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον ὑποβάλλεται εἰς συστηματικὰς ἀποθαρρύνσεις, ὑποθέτω δὲ ὅτι μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ θὰ ἔχῃ μεταναστεύσει, καθ' ὃν χρόνον ἀντιθέτως, εἰς ἄλλους Ἕλληνας ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς δὲν ἔχει ἐπιτραπῇ νὰ ἐπανακάμψουν ἢ ἀποκατασταθοῦν ἐν ταῖς νήσοις[3]). Πᾶσα ὅμως τοιαύτη ὑστέρησις τοῦ πληθυσμοῦ δὲν πρέπει νὰ καταλογισθῇ εἰς βάρος αὐτῶν, ἀλλὰ δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν οἱ ἀριθμοὶ οἱ καταγραφέντες κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταλήψεως. Τὸ τοιοῦτον ἄλλως θὰ συνεφώνει καὶ πρὸς τόν, προφανῶς δίκαιον, ὁρισμόν, τὸν ὁποῖον ὁ κ. Λόϋδ Τζώρτζ ἔκαμεν ἐν ἀπαντήσει του πρὸς ἐρώτημα τῶν Ἐργατικῶν, τὴν 19ην παρελθόντος Ἰανουαρίου. «Ὁ λαὸς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Κατὰ τὴν στατιστικὴν ταύτην οἱ ἀλλόφυλοι ἐν Ῥόδῳ εὑρίσκονται ἐν ἀναλογίᾳ 1:5 καὶ πλέον Ἕλληνας. Ἡ δὲ ἐν τῷ κειμένῳ ἀναφερομένη ἀναλογία ἑνὸς ἀλλοφύλου πρὸς δύο καὶ πλέον Ἕλληνας ἀφορᾷ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πρωτευούσης πόλεως τῆς Ῥόδου, ἔνθα κατοικοῦσι πάντες οἱ ἀλλόφυλοι.

[3]) Σημ. Σ. Δ. Οὐδεμία ἐπάνοδος πρόσφυγος ἢ ἀποκλεισθέντος Δωδεκανησίου ἐπιτρέπεται σήμερον ὑπὸ τῶν Ἰταλικῶν Ἀρχῶν καὶ οἱ ἐλάχιστοι δὲ ἐξερχόμενοι κατόπιν μυρίων δυσκολιῶν μετ' ἀδείας ἐπανόδου δὲν δύνανται νὰ ἐπανέλθωσι μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῆς προθεσμίας ἐντὸς τῆς ὁποίας εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐπάνοδος εἴτε λόγῳ τῆς ἐλλείψεως πάσης συγκοινωνίας εἴτε λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ προθεσμία ἦτο ἄκρως βραχεῖα ἐν σχέσει πρὸς τὸν λόγον τῆς ἀναχωρήσεως. Ἀποστολὴ τροφίμων ἢ ἄλλου τινὸς βοηθήματος εἰς τὰς οἰκογενείας των ὑπὸ τῶν μακρὰν τούτων εὑρισκομένων Δωδεκανησιωτῶν ἀπαγορεύεται. Ἡ δὲ ἀπαισία πεῖνα, ἥτις ἀνηλεῶς μαστίζει τὰς Δώδεκα Νήσους σημαντικῶς ἠλάττωσε τὸν πληθυσμὸν αὐτῶν. Οὕτως ἐν τῇ νήσῳ Σύμῃ ἥτις ἠρίθμει ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς καταλήψεως περὶ τὰς 20,000 κατοίκων ἤδη δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ μόνον περὶ τὰς 6,000. Ἡ νῆσος Κάλυμνος, ἥτις εἶχε πληθυσμὸν τότε περὶ τὰς 21,000, πρὸ ἔτους μὲν περιελάμβανε 14,000, πρὸ δύο δὲ μηνῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφὴν πρὸς διανομὴν δελτίων τροφίμων μόνον 8,317, ἀπολέσασα οὕτω κατὰ τὸ διαρρεῦσαν διάστημα τῆς Ἰταλικῆς κατοχῆς τὰ $^2/_3$ τοῦ πληθυσμοῦ της. Οἱ ἐλλείποντες ἢ

τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης οὐδέποτε ἔπαυσε παραπονούμενος· πρέπει ὅμως νὰ ἐνθυμηθῆτε τί συνέβη ἐκεῖ. Σημαντικώτατον τμῆμα τοῦ πληθυσμοῦ ἀπηλλοτριώθη βιαίως τῶν ἑστιῶν καὶ ὑποστατικῶν του ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν ἀρχῶν. Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπηλάθησαν ἐκ τῆς χώρας· ἐὰν ὅμως ἐξετάσητε τὸν πραγματικὸν πληθυσμόν, οὐδεμία ἀπολύτως ἀμφιβολία εἶνε ὅτι ἡ μεγίστη καὶ ὑπερβάλλουσα αὐτοῦ μᾶζα διάκειται εὐνοϊκῶς πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ἐπανόδου ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν Σημαίαν». Τὸ τοιοῦτον ἐφαρμόζεται πληρέστατα καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τῶν Δωδεκανησίων. Ἀλλ' ἐγὼ θὰ προέβαινον ἀκόμη περαιτέρω καὶ θὰ ἔλεγον ὅτι, καὶ ἐάν, ἔστω, ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥόδου — (διότι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ζήτημα περὶ τῶν ἄλλων νήσων) — ἔχῃ ἐν τῷ μεταξὺ ὑποστῆ τοιαύτην περὶ τὴν σύνθεσίν του μεταβολήν, ὥστε νὰ μὴ ὑφίσταται πλέον ἡ ὑπεροχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, τοῦτο δὲν θὰ ἦτο λόγος ἀποχρῶν, ὅπως ἡ νῆσος ἀποσπασθῇ τοῦ φυσικοῦ της συμπλέγματος. Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου θὰ παραθέσω ὅσα ὁ κ. G. H. Roberts, ὁ Ἄγγλος ὑπουργὸς τῆς Ἐργασίας, τόσον ὀρθῶς εἶπεν ἀναφορικῶς πρὸς διενέργειαν δημοψηφίσματος ἐν Ἀλσατίᾳ καὶ Λωρραίνῃ: «Τὸ νὰ δεχθῶμεν δημοψήφισμα θὰ ἦτο τὸ ἴδιον ὡς ἐὰν ἀπεδεχόμεθα τὴν ἀρχήν, καθ' ἣν ἓν ἰσχυρὸν ἔθνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀποσπᾷ διὰ τῆς βίας μίαν χώραν τῆς ὁποίας ἔχει ἀνάγκην· ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ὑποχρεώνῃ τοὺς θέλοντας νὰ διαφύγουν τὸν ζυγόν του, νὰ μεταναστεύσουν· καὶ ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαντᾷ, ὅταν κληθῇ νὰ δώσῃ εὐθύνας, ὅτι θὰ προχωρήσῃ τοσοῦτον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς συνδιαλλαγῆς, ὥστε νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ μέλλουσα κατοχὴ τῆς χώρας ταύτης δύναται νὰ καθορισθῇ διὰ δημοψηφίσματος!»[1]) Ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ σημειώσωμεν τὴν γνώμην ταύτην, καθόσον δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ ζητηθῇ ἡ ἀπόσπασις τῆς Ῥόδου ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὴν ἀδελφῶν νήσων ἐπὶ τῷ λόγῳ

πρόσφυγες κατέφυγον ἔξω τῆς Δωδεκανήσου ἢ ἀπεβίωσαν ἐκ τῆς πείνης καὶ τῶν στερήσεων. Ἀνάλογον συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις Νήσοις.

[1]) «Observer» Φεβρ. 24. 1918.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ὅτι ὁ σημερινὸς χαρακτὴρ τοῦ πληθυσμοῦ της δὲν εἶνε κατ' ἐπικράτησιν Ἑλληνικὸς ἐν ᾧ βαθμῷ ἄλλοτε [1]).

Ἀλλ' ὁποῖον ἔσεται τὸ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ Ἰταλία ἤθελεν ἐπιμείνει εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Δωδεκανήσων, καταφρονοῦσα πᾶν δικαίωμα ἐρειδόμενον ἐπὶ τῆς ἐθνικότητος; Ἓν ἀδίκημα μοιραίως συνεπάγεται σειρὰν ἄλλων τοιούτων πρὸς ὑποστήριξίν του: Θὰ διατηρηθῇ τοιουτοτρόπως ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μεσογείῳ ἑστία νοσηρᾶς ἐπεξεργασίας, ἐνδεχόμενον δὲ ἡμέραν τινὰ ὁ κόσμος νὰ δοκιμάσῃ ὡς ἐκ ταύτης τὴν κατάραν καὶ ἄλλου τινὸς καταστρεπτικοῦ πολέμου, διότι πολλαὶ τῶν ἀνησυχιῶν τῆς Εὐρώπης, ἐν αἷς καὶ ἡ παροῦσα, ὑπῆρξαν ἀπότοκοι Ἀνατολικῶν ἐρίδων. Ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν ὑποτροπὴν τοιούτων κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος συμφορῶν ποθοῦντες οἱ Σύμμαχοι ν' ἀποσοβήσουν, τονίζουν τὴν ἀνάγκην δικαίων καὶ ἑπομένως τελειωτικῶν διευθετήσεων. Ἡ ἀντίληψις αὕτη προκύπτει σαφὴς ἐν οἷς ὁ Ἄγγλος πρωθυπουργὸς κ. Λόϋδ Τζῶρτζ εἶπε τὴν 5ην Ἰανουαρίου: — «Ἡ πληγὴ αὕτη [ἡ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης] ἐδηλητηρίασε τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης καί, ἂν μὴ ἡ πληγὴ αὕτη θεραπευθῇ, δὲν θ' ἀποκατασταθοῦν ὑγιεῖς ὅροι διεθνοῦς καταστάσεως». Καὶ ὁ Πρόεδρος Οὐΐλσων εἶπεν ἐπίσης ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑφίστανται συμβόλαια τοιαῦτα «οἷα θὰ ἠδύναντο ἐν δεδομένῃ τινὶ στιγμῇ νὰ ἀνατρέψουν τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου».

Τρέφω τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Ἰταλικὸς λαός, ἐὰν ἀφεθῇ ἐλεύθερος εἰς τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὁρμέμφυτον, θὰ ἐμάνθανε μετ' ἀνακουφίσεως τὴν ἐκ τῶν Δωδεκανήσων ἀπομάκρυνσιν τῶν ξενικῶν πρὸς αὐτὰς στρατιωτικῶν δυνάμεων. Οὐδενὸς ἄλλου

[1]) Σημ. Σ. Δ. Ὁ συγγραφεὺς λέγει ταῦτα στηριζόμενος ἐπὶ τῆς σφαλερᾶς βάσεως ὅτι ἡ ἀναλογία τοῦ πληθυσμοῦ ἐν Ῥόδῳ ἦτο ἀλλόφυλος 1: 2 καὶ πλέον Ἕλληνας ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ 1: 5 καὶ πλέον Ἕλληνας. Ἡ μεγάλη αὕτη ὑπεροχὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου δὲν ἐκλονίσθη οὕτω σοβαρῶς καὶ δὲν ἐπῆλθε περὶ τὴν σύνθεσιν τοιαύτη μεταβολὴ—παρὰ τὴν ἔξοδον τῶν Ῥοδίων Ἑλλήνων—ὥστε νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ στηριχθῇ ἡ κοινὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἕνδεκα Νήσων ἐθνικὴ τῆς Ῥόδου ἀποκατάστασις ἐπὶ ἄλλων λόγων ἢ ἐπὶ τοῦ δόγματος τῶν ἐθνικοτήτων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τέκνου του τὴν μνήμην τιμᾷ τόσον ὁ Ἰταλικὸς λαὸς ὅσον τὴν τοῦ Ματσίνη καὶ δι' οὐδενὸς ἄλλου τοὺς λόγους αἰσθάνεται τόσην ὑπερηφάνειαν ὅσην διὰ τὰς φράσεις ἃς ὁ Ἰταλὸς ἐκεῖνος πατριώτης ἐχρησιμοποίησεν, ὅταν ὠνειροπόλει ὅτι «ἅπαξ ἀναγεννωμένη ἡ Ἰταλία, θὰ ἦτο προωρισμένη νὰ ὑψωθῇ μυσταγωγὸς νέας ζωῆς καὶ νέας καὶ ἰσχυρᾶς ἑνότητος μεταξὺ πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης». Οὐδὲ ἔχει τὸ Ἰταλικὸν ἔθνος ἀντίθεσίν τινα πρὸς τὸ Ἑλληνικόν *). Ὅτε κατὰ τὴν ἕκτην δεκαετηρίδα τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος οἱ Ἰταλοὶ πατριῶται, ἀπελαυνόμενοι ἐκ τῶν ἑστιῶν των εὕρισκον τὰς θύρας τῶν ἄλλων χωρῶν κλειστάς, οἱ Ἕλληνες, μὲ τὰ μικρὰ μέσα ἅτινα διέθετον, παρεῖχον εἰς αὐτοὺς ἀπεριόριστον φιλοξενίαν καὶ οἱ Ἰταλοὶ δημοσιογράφοι ἐκήρυττον τότε μεγαλοφώνως ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐλησμόνουν τὴν συμπεριφορὰν ταύτην τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ **). Εἶνε λοιπὸν δυνατὸν οἱ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

*) Τὸ ἀληθινὸν Ἰταλικὸν αἴσθημα κατεδείχθη κατὰ τὸ 1897, ὅτε ὁ υἱὸς τοῦ Γαριβάλδη ἐπὶ κεφαλῆς λόχου Ἰταλῶν πατριωτῶν μετέβη εἰς Θεσσαλίαν καὶ ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὸν αὐτὸν ὅμως τρόπον, τῷ 1859, πολυάριθμοι Ἕλληνες εἶχον καταταχθῇ εἰς τὸν Ἰταλικὸν στρατόν. Τὸ λυπηρὸν εἶνε ὅτι εἰς τοιαύτην ἀμοιβαιότητα γενναιοφροσύνης μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν δὲν ἐπιτρέπεται ἐλεύθερον στάδιον.

Προσφάτως Δωδεκανήσιοί τινες ἐτηλεγράφησαν πρὸς τὸν Ἰταλὸν πρωθυπουργὸν κ. Ορλάνδο ζητοῦντες τὴν ἄδειαν ὅπως καταταχθοῦν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν. Δὲν γνωρίζω ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἀπάντησις, ἐὰν ἐδόθη τοιαύτη. Δὲν εἶνε ὅμως τερατῶδες, Ἕλληνες νὰ χρειάζωνται ἄδειαν ἀπὸ ἕνα ξένον διὰ νὰ πολεμήσουν ὑπὲρ τῆς πατρίδος των;

Σημ. Σ. Δ. Οὐχὶ Δωδεκανήσιοί τινες, ἀλλ' αἱ ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ χιλιάδες τῶν προσφύγων ἢ ἀποκεκλεισμένων Δωδεκανησίων, ἐν γενικῇ συνελεύσει, ἐξ ὀνόματος καὶ πάντων τῶν ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι καὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ὁμοτύχων αὐτῶν ἐζήτησαν ἐπιμόνως διὰ σχετικῶν ψηφισμάτων παρά τε τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἄλλων Συμμάχων τῆς Ἀντάντ Κρατῶν ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς Δωδεκανησίους νὰ λάβωσι τὴν τιμὴν νὰ πολεμήσωσι παρὰ τὸ πλευρόν των ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Εἰς τὰς ἐπανειλημμένας ταύτας τῶν Δωδεκανησίων τηλεγραφικάς, ἐγγράφους καὶ προφορικὰς παρακλήσεις οὐδεμία ἐδόθη ἐπίσημος ἢ ἀνεπίσημος ἀπάντησις, καίτοι αὗται ἐγένοντο καθ' ὃν χρόνον οἱ Γερμανοὶ εὑρίσκοντο εἰς ἓξ μόνον δεκάδων χιλιομέτρων ἀπόστασιν ἔξωθεν τῶν Παρισίων. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπηρετοῦντες ἤδη ὑπὸ τὰς σημαίας μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Δωδεκανήσιοι, κατόπιν διαβήματος τῆς ἐν Ἀθήναις Ἰταλικῆς Πρεσβείας, ἀπελύθησαν τῶν τάξεων τοῦ Ἑλλην. στρατοῦ.

**) Εἶνε ἱστορικῶς ἀκριβὲς ὅτι τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς ἀντιπαθείας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους κατὰ τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος, ἐκθρονισθέντος μετέπειτα, ἐξεδηλώθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Ὁ Βασιλεὺς Ὄθων, ὡς Αὐστρόφιλος, ἐνέπνευσεν ὑποψίας ὅτι εἰργάζετο ὅπως ἐκδιώξῃ ἐξ Ἀθηνῶν τοὺς Ἰταλοὺς πρόσφυγας, τὸ τοιοῦτον δὲ προυκάλεσε τὴν βαθυτάτην ἐξέγερσιν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ.

Ἰταλοὶ σήμερον νὰ ἀποδώσουν τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὀφειλὴν διαπράττοντες κατ' αὐτῆς ἀδικίαν τῆς αὐτῆς ἐκείνης φύσεως, δι' ἣν παρεπονοῦντο τότε καὶ παραπονοῦνται ἀκόμη καὶ σήμερον ὅτι ὑφίστανται ἐκ μέρους τῶν δυναστῶν των;

Ὑποβάλλω εὐσεβάστως τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἐκκένωσις τῆς Δωδεκανήσου καὶ ἡ ἐπανόρθωσις τοῦ ἀδικήματος θὰ ἠδύναντο νὰ ἐνεργηθῶσιν ἀμέσως. Ἐὰν ταῦτα δὲν γίνουν πάραυτα, ὑπάρχει κίνδυνος νὰ μὴ γίνουν ΠΟΤΕ. Καὶ *εἶνε δυνατὸν* νὰ πραγματοποιηθοῦν τώρα. Ὁ Πρόεδρος Οὐΐλσων εἶπεν ὅτι αἱ ἀρχαὶ τῆς πολιτικῆς ἰδεολογίας τῶν Συμμάχων θὰ ἐτίθεντο εἰς ἐφαρμογὴν ὑπὸ ἑνὸς Συνδέσμου τῶν Ἐθνῶν. Τοιοῦτός τις Σύνδεσμος συνεκροτήθη εὐτυχῶς ἐν Βερσαλλίαις, εἰς αὐτὴν δὲ ἀπόκειται νὰ ἐφαρμόσῃ τὰς ἀρχὰς ταύτας ἐπὶ τῆς Δωδεκανήσου, ἀφοῦ ἡ Ἰταλία μετέχει τοῦ Συνδέσμου τούτου. Ἐὰν τοῦτο δὲν συμβῇ, δὲν θὰ ἠδύνατο ἄράγε νὰ λεχθῇ ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰλικρινὴς πρόθεσις νὰ ἐφαρμοσθοῦν αἱ ἐν λόγῳ ἀρχαὶ ὅπου ἡ παράβλεψίς των θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἀτιμωρητεί; Καὶ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ σκεφθῇ ὁ κόσμος ὅτι ὑπῆρξεν εὔστοχος ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν Γερμανοαυστριακῶν, ὅτε, σχολιάζοντες ἐν ταῖς στήλαις τῆς «Neues Wiener Tageblatt» («Νέας Ἡμερησίας τῆς Βιέννης») τὸν λόγον τοῦ κ. Λόϋδ Τζώρτζ, ἀνταπήντησαν: — «Ὁ κ. Λόϋδ Τζώρτζ ἀναγνωρίζει τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν τοῦ νὰ διαθέτουν αὐτοβούλως τὰ καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὰ ἄλλα δίκαια τῶν λαῶν ΜΟΝΟΝ, ὅπου πιστεύει ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἀντάντ»;

Πιστεύω ὅτι ἐπιτέλεσις δικαιοσύνης πρὸς τοὺς Δωδεκανησίους θὰ ἐξαγιάσῃ τὸν ἀγῶνα τῆς Ἀντάντ καὶ θὰ ἐνισχύσῃ αὐτήν, ἀπὸ τῆς πεποιθήσεως δὲ ταύτης ὁρμώμενος λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ συνηγορήσω ὑπὲρ τοῦ ζητήματός των.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

«Tatoï»
Sefton Park
Liverpool

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
007000023477